СВОБОДА

LIBERTY

ЧАСОПИСЬ ДЛЯ РУСКОГО НАРОДА ВЪ АМЕРИЦѢ И ОРГАНЪ „РУСКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА"

Рôкъ V. | Мт. Кармель, Па. Четвергъ 2-го Грудня 1897. | Число 49.

Календарь.

Грудень.

2	Ч.	Григорія декап.
3	П.	ВВЕДЕНІЄ ВЪ ХРАМЪ ПР. Б.
4	С.	Филимона, Кикилія
5	Н.	25. ПО СОШ., Григорія акр.
6	П.	Катерины вм.
7	В.	Климента папы
8	С.	Алипія споошника

Змѣстъ

УВАГА.

Хотячѝ приступити до „Союза" най посылають вступне и мѣсячне до касіера.

Mr. George Chylak
OLYPHANT, PA.

И увѣдомлять секретара пôдъ адресою.

Rev. John Ardan
225 Warren st.
JERSEY CITY, N. J.

THANKSGIVING DAY.

Осѣнне урядове свято американске, святковане колись мешканцями того краю, якъ свято подяки за рôчнѝ плоды, якѝ люде зъ землѣ выдобули, стало нынѣ святомъ здобуткôвъ политичныхъ, святомъ панующои партіи, котра по выборахъ, котрѝ недавно передъ тымъ вôдбували ся, дякує Богови за вдачѣ и здобутки при тыхъ выборахъ. Уличнѝ парады, мітинґи по церквахъ и по публичнихъ галяхъ прибирають характеръ чисто политичный, стають маніфестацією панующои партіи, триюмфомъ капиталістôвъ, значить панôвъ надъ робôтниками. Молитвы подяки Богови въ тôмъ дни, то молитвы подяки Богови, що позволивъ ласкаво выграти страйкъ, постріляти робôтникôвъ въ Газельтонъ, подяка Богови, що позволивъ републиканамъ вôднести побѣду надъ демократами.

Свѣжо выбранѝ урядники машерують по улицяхъ мѣста на чолѣ своихъ прихильникôвъ, котрѝ недавно вôддали свои голосы на своихъ батькôвъ мѣста, своихъ премудрыхъ судіѣвъ, своихъ опѣкунôвъ и другихъ великихъ людей. Американскій народъ, жадный вражѣнь, тягне ся увесь за уличною парадою, заходить до церковь и до публичныхъ галь и отворивши широко губы и уха слухає тыхъ рôжнородныхъ бляґъ, якѝ капиталісты ему правлять. Вôльнѝ вôдъ роботы въ той день робôтники шукають своеи розрывки въ святкованю того дня и кормлять ся рôжнородными бляґами своихъ протекторôвъ-капиталістôвъ. Еслибъ нынѣ американскій робôтникъ стоявъ вже на своимъ мѣсци, то значить на становиску чоловѣка, котрый розумѣє своє положене, своє становиско посередъ нынѣшныхъ панующихъ клясъ, той робôтникъ не дививъ бы ся нынѣ на то свято панске очима баранячими, не бравъ бы активнои участи въ славословіяхъ партійныхъ, але якъ оденъ мужъ уживъ бы свята сего за демонстрацію противъ капиталістôвъ, противъ теперѣшного устрою суспôльного, котрый вже зъ горы засуджає робôтничу клясу на бѣду и нужду. Не поможуть нѣчого страйки, не поможуть нѣчого бойкоты, если робôтникъ буде темный и дасть ся все увести за декорацію до комедій панôвъ-капиталістôвъ, а тыми комедіями суть нынѣшнѝ американскѝ свята. Просвѣченѝ американскѝ робôтники въ святочнѝ дни американскѝ повиннѝ зôбрати ся вcѣ безъ взгляду на народнôсть въ вôдповѣднôй гали и урядити своє робôтниче свято вôдповѣдными вôдчитами и промовами. — Русины-робôтники повиннѝ лучѣ просвѣты выносити зô своихъ народныхъ читалень, а получивши ся въ клюбы политичнѝ, лучити ся зъ робôтниками всѣхъ народностей въ одну велику громаду и стояти муромъ противъ всѣхъ надужить капиталістôвъ. Робôтники-Русины повиннѝ бути частиною тои великои громады всѣхъ робôтникôвъ, котрѝ въ не далекôй будучности скажуть свѣтови: праця управляє свѣтомъ, а мы робôтники еи сыны.

О. Протіерей Григорій Грушка Рускій прав. священникъ -- подвизается.

И якже жь ему не подвизатись, коли зъ мѣзерного уніятского священника въ такъ короткôмъ часѣ дослуживъ ся проторіерейства, та ще дôставъ набедренникъ и сину шапочку (скуфію) на голову? Певно, що повиненъ и мусить навѣть за се подвизатись! Подвизане ся се видно особливо въ послѣднôмъ ч. „Свѣта," котрый на нашу превелику радôсть (?!) побачивъ знову свѣтло боже, але — дивнѝ рѣчи — безъ цензуры. Се щось незвычайного. Чи-жь мавъ бы о. пр. Гр. Гр. бути вынятый зъ пôдъ загального правила Аляскинского. Дух. Правленя ?*)

Не розбираючи близше того нового чуда XIX. ст. перейдемо коротенько новый плôдъ о. протоіерея № 2, та поробимо свои коротенькѝ уваги.

*) См. „Прав. Амер. Вѣстникъ" ч. 2. 1897 р.

На самôмъ передѣ, розумѣє ся, написано якъ то о. пр. № 2 (такъ для короткости, будемо называти о. Грушку, для вôдрôжненя вôдъ о. протоерея № 1 зъ Wilkes-Barre) дôставъ набедренникъ и сину шапочку — не написано однакъ якъ то „унґаре" хотѣли епископа и о. прот. № 2 бити, та яка тамъ була буча, а прецѣнь то було описано навѣть въ „Православнôмъ Амер. Вѣстнику."

Въ описѣ положеня угольного каменя пôдъ правосл. церковь у Львовѣ, котрои значѣне до небесъ пôднесено, є одно цѣкаве речене на котре и мы годимо ся, а именно, що „воспитаный въ Римѣ уніятскій безженный (або и жонатый, прим. ав.) священникъ, буде страченый для народа".*) Се чиста правда, бо доказъ маємо найлѣпшій на редакторѣ „Свѣта". Выхованый въ Римѣ уніятскій священникъ готовъ днесь плюти на якусь рѣчь, а завтра то саме лизати. Для народа буде вôнъ страченый, бо хочь и зъ синою шапочкою на головѣ, то не потрафить его нѣчого доброго научити, а лишь здеморалѣзує его. Выхованець римскій не потрафить также нѣколи ити простою дорогою, але оберне кота въ мѣшку, зробить зъ чорного бѣле, а зъ бѣлого чорне якъ ему тото на руку. Доказомъ того есть „статя" въ котрôй о. прот. № 2 зовсѣмъ сфалшувавъ подану недавно въ „Свободѣ" допись о браку интеліґенціи помѣжъ нашими людьми и выпровадивъ зъ того заключеня такѝ, якъ ему се подобалось. А треба знати, що навѣть „Православ. Амер. Вѣстникъ" передруковавъ тоту допись и згодивъ ся зовсѣмъ зъ нами на тôмъ пунктѣ. — О. пр. № 2 каже, що интеліґенты покривдили людей — та бо такѝ то були интеліґенты! Але не о такихъ була бесѣда въ „Свободѣ". Интеліґенты тѝ були зовсѣмъ подôбнѝ до о. пр. № 2, котрый хвалить ся, що вже 10 лѣтъ въ Америцѣ — а що зробивъ доброго? Чи не здеморалѣзувавъ, не знищивъ матеріяльно и морально мѣсцевости, где ще яко уніятскій пôпъ подвизався? — О другихъ рѣчахъ шкода и говорити. Они доказують ясно, що нашѝ люде недармо выдумали поговôрку „вчепивъ ся якъ пяный плота."

*) „Свѣтъ" ч. 4. 1897 р.

На закôнчене ще одно скажемо. Вôдъ насъ семинарицку зупу ще чути — каже о. пр. № 2; може бути що и правда. Та все-жь навѣть за той часъ нашого короткого тутъ побуту въ Америцѣ мали мы нагоду бачити, а и вы певно бачили ось таку сцену: На сайдвоку (sidewalk) опершись о лямпу стоявъ чоловяга, заплютый и очевидно добре вже пôдкураженый. На очи вже мало що дививъ ся, але помимо того зачѣпавъ, „ґадемувавъ," сваривъ та плювавъ на кождого прохожого. Понеже бувъ се вже чоловѣкъ старшій, а до того може навѣть и citizen, дальше понеже тутъ, якъ вѣдомо є „free country", тожь нѣхто и не перешкаджавъ ему въ тôмъ, але заткавши собѣ уши, оминавъ здалека та втѣкавъ чимъ скорше. — Въ той самъ спосôбъ будемо старатись на будуче и мы боронитись передъ лайкою походячою зъ „коровячои улицѣ" въ Oldforge, Pa.

X.

О КОНСТИТУЦІИ СПОЛУЧ. ДЕРЖАВЪ АМЕРИКИ.

(Конець).

II. Церковь вôддѣлена вôдъ державы

Першій Вильгельмъ Роджерсъ запровадивъ въ Родъ Айляндъ (Rhode Island) свободу вѣроисповѣданя и вôддѣлене черезъ то церкви и справъ совѣсти вôдъ начальства цивильного и политичного; опôсля всѣ прочѝ кольоніи запровадили рôвноуправлене всѣхъ христіяньскихъ вѣроисповѣдань зъ изъятіємъ державы Мериляндъ, де лишь католицизмъ лишеный бувъ рôвноуправленя; въ кôнци перша Пенсильванія поставила засаду „вôдособленя церкви вôдъ державы."

Конституція Сполуч. Державъ приняла ту засаду и застерѣгає, що „жадна держава не має права установляти церкви державнои." Тома Джеферсонъ бувъ защитникомъ тои идеѣ державнои и цѣлковитои свободы вѣроисповѣданя. Американцѣ, цѣнячи высоко его заслуги въ тôй справѣ, выписали на его памятку вôдповѣдну напись.

Въ усѣхъ майже державахъ европейскихъ послугують ся церквою и релігією въ цѣляхъ политичныхъ, державныхъ; уважають релігію яко выгôдне средство злученя народу и наданя ему вôдрубности вôдъ иншихъ; власть знову кермуюча послугує ся церквою до задержаня свои поваги и уляглости пôдданыхъ. Въ наслѣдокъ того въ богато народôвъ понятія релігійнѝ зъ политичными такъ замотанѝ, що не вôдрôжняють справъ политичныхъ и змагань народныхъ вôдъ вѣроисповѣдныхъ.

Ту справы релігійнѝ вôддѣлено зовсѣмъ вôдъ политичныхъ. Церковь есть институцією релігійною а не державною. Уважає ся за зброднию змушувати горожанина до удержованя и попираня институціи, котра не годить ся зъ его вѣрою. Ту суть лишь громады або товариства релігійнѝ; люде одного вѣроисповѣданя органѣзують ся, будують церкви и удержують еѣ. Правительство не мѣшаєсь до справъ парохій; парохіяне або члены организаціи релігійнои самѝ мусять опѣковати ся институцією, створеною собою и для себе; самѝ заряджують фондомъ церковнымъ и глядять за поступованемъ свого духовеньства.

III. Школы публичнѝ.

Суть установленѝ осôбнымъ правомъ. Кожда осада або также тавншипъ, числячій 60 замешкалыхъ родинъ, мусить удержати школу и учителя. Дѣти всѣхъ мешканцѣвъ, бѣднѝ чи богатѝ, безъ рôжницѣ вѣроисповѣданя або народности, мають ходити до тои школы. Въ школахъ тыхъ не учать релігіи; по перше для того, що надто рôжнороднѝ суть вѣроисповѣданя; по друге и особливо для того, що дѣлене и рôжнене дѣтей пôсля релігіи кидає зародокъ взаимнои зависти и погорды въ молодѝ серця; чувства тѝ, негôднѝ горожанъ вôльнои републики, вцѣпляє на цѣле житє. Системъ тыхъ школъ, принятый вôдъ давна, задержавъ ся до нынѣшного дня въ повнôй силѣ, яко найлѣпша пôдстава рôвности и свободы переконань. И великѝ и малѝ, чорнѝ и бѣлѝ, всѣ засѣдають на однôй школьнôй лавцѣ, учать ся взаимно себе шановати и уважати за спôвгорожанъ.

(Продовжене на другой сторонѣ.)

Рускѝ кольоніи въ Сполуч. Державахъ пôвнôчнои Америки.

Подає Стефанъ Макаръ.

II. Руска кольонія въ Shenandoah, Pa.

(Конець).

Десь коло 1888 р. наступило велике зворушене помѣжъ робôтниками вуглявыми. Компаністы що разъ бôльше знижали платню такъ, що робôтники були приневоленѝ запротестувати противъ того. Скрôзь стали закладати юніи робôтничѝ, котрѝ постановили розпочати страйкъ. Рускѝ робôтники також не лишили ся позаду и пôдъ проводомъ о. Ив. Воляньского якъ юнія руска прилучили ся до товариствъ иншихъ народностей и заповѣли безробôтє. Страйкеры держали ся солідарно, одна часть щось 6 мѣсяцѣвъ, а друга близько 10 мѣсяцѣвъ вздержала ся вôдъ роботы и страйкеры були бы зъ певностію побѣдили и выборола для себе бôльшу платню якъ бы не президентъ юній робôтничихъ, якійсь Американець, не давъ ся пôдкупити компаніямъ — забравъ грошѣ юній и утѣкъ. Коли робôтники о тôмъ довѣдали ся запанувала мѣжъ ними зневѣра у побѣду и малу по малу приходили до роботы по де-куды навѣть за менчу платню якъ передъ страйкомъ. Та неудача страйку таке зробила пригнетаюче вражѣне на робôтникôвъ, що ще и доси въ тыхъ сторонахъ нема майже жаднои робôтничои организаціи. Та Русины въ Шенандоа хоть такъ само закоштували першои неудачѣ въ организаціи однакъ зневѣра въ красшу долю не запустила ще глубоко своихъ коренѣвъ, бо цѣла ихъ увага звернена була на першѝ завязки народнои и церковнои организаціи. Именно звернули они свою увагу на церковь и сторъ, черезъ котрый посылано грошѣ до краю и давано на сховокъ. Сторы сякъ такъ розвивали ся доки ще бувъ о. Ив. Воляньскій, та коли по смерти о. Зиновія Ляховича, помôчника о. Воляньского, а опôсля пароха въ Kingston, Pa. митрополитъ галицкій на премногѝ скарги лат. епископôвъ вôдкликавъ о. Ив. Воляньского до краю, а въ р. 1888 высланый до краю В. Сѣменовичъ спровадивъ нового священника Констан. Андруховича, ажъ тогды спадали на кольонію шенандорску оденъ ударъ за другимъ. Въ сторы, позакладанѝ за людскѝ грошѣ, стали вкрадати ся непорядки, тымъ бôльше, що заряджували ними люде нефаховѝ, не маючѝ найменшого понятя о бізнесѣ, помалу зачали вкрадати ся непорозумѣня помѣжъ самыми людьми а коли додати до того позакулісовѝ справы фартушковѝ такъ часто маючѝ вплывъ на хôдъ справъ загальныхъ, можемо порозумѣти чому въ Шенандоа вытворили ся двѣ партіи одна по сторонѣ Андруховича а друга по сторонѣ „паничѣвъ." Андруховичъ якъ властитель всѣхъ пропертôвъ церковныхъ и сторôвъ, котрѝ записавъ на него о. Воляньскій, зачавъ вглядати въ господарку паничѣвъ, а коли тамъ побачивъ непорядки, хотѣвъ ихъ повыкидати та они не слухали того а и собѣ-жь зачали выступати противъ Андруховича, закидаючи ему не моральне житє. Щобъ знищити сторъ кооперативный, котрого президентомъ вже бувъ Яновичъ, Андруховичъ заложивъ другій сторъ и тодѣ при помочи ексцентричного Гр. Грушки, котрый бувъ въ Шенандоа 5 мѣсяцѣвъ розпочала ся вôйна на добре. Йшовъ шкандалъ за шкандаломъ. Сторы упадали, бо люде вытягали грошѣ, предвиджуючи лихо, церковь стала ся мѣсцемъ проклонôвъ и корчемныхъ зневагъ, народъ тративъ голову, деморалізовавъ са а поза тою цѣлою комедією увивала ся цѣла шайка ще бѣдныхъ жидикôвъ и користала зъ загального заколоту, притягаючи людей до себе. Розярене людей дôйшло до того степени, що митрополитъ бувъ зневоленый выслати Воляньского на ново для полагодженя справы. Коли о. Воляньскій пріѝшовъ, о. Андруховичъ не пустивъ его до церкви и поставивъ 12 полісменôвъ при дверяхъ. Розпочавъ ся процесъ, однакъ годѣ було выграти, бо Андруховичъ мавъ все записане на себе. Процесъ тревавъ цѣлый рôкъ а конець бувъ такій, що всѣ кошта процесу заплатила каса церковна. Черезъ цѣлый той часъ о. Воляньскій сидѣвъ въ Shenandoah, и правивъ въ гали службу Божу, опôсля поѣхавъ до Олифанту а зъ вôдтамъ до Галичины. Пôсля новороту о. Воляньского до краю, митрополитъ выславъ о. Т. Обушкевича, котрый мавъ доручити суспензію о. Андруховичеви а самъ мавъ обняти приходъ. За помочію полісмена доручивъ о. Обушкевичъ суспензію о. Андруховичови, але той нечитаючи еѣ, подеръ. Понеже положене Андруховича було крайне неможливе, бо противъ него выступивъ й Гр. Грушка, перебуваючій тогдѣ въ Jersey City, а озлобленый на него за те, що не мôгъ переписати на себе власности церковнои — предложивъ людямъ, щобъ они дали ему $1500,00 вôдступного, що они и зробили. Крôмъ того Андруховичъ намовивъ людей, котрѝ мали на церкви грошѣ, щобъ выставили церковь на ліцитацію въ надѣи, що самъ за танѝ грошѣ вôдкупить, тымчасомъ купивъ еѣ И. Смитъ зъ Mahanoy City, Pa. за $ 5000 а спôсля сплатила ему тѝ грошѣ парохія. И. Смитъ вôдкупивъ также друкарню, котра була куплена за церк[illegible] грошѣ а котрою Андруховичъ выдававъ газету „Руске Слово," обкидуючи своихъ ворогôвъ болотомъ и бодай въ малôй скôлькости вернули ся парафіи грошѣ. Андруховичъ бачучи, що стративъ уже зовсѣмъ грунтъ пôдъ ногами, выбравъ ся ночію до Audenried, Pa. тамъ побувъ кôлька мѣсяцѣвъ а зъ вôдтамъ ночію выбравъ ся до краю 1892 р.

Завважати ту належить, що о. Ив. Воляньскій дуже велику зробивъ похибку, записуючи церкви на себе и свою жѣнку, а по своимъ вôдъѣздѣ вôддаючи церковнѝ маєтки въ руки своихъ наслѣдникôвъ. Черезъ той свôй поступокъ и на него спадає вина шенандорскихъ непорядкôвъ. Та про дѣяльнôсть о. Ив. Воляньского, якъ першого организатора амер. Русинôвъ здало-бъ ся осôбно написати, а тымъ способомъ выяснилось бы неодну темну справу въ пôзнѣйшôмъ розвою америк. Руси.

По вôдъѣздѣ о. Андруховича та по упадку сторôвъ, котрыхъ головнѝ зарядчики — паничѣ розбрили ся по бѣлому свѣтови, люде въ Шенандоа лишили ся мовь по нападѣ Татарскимъ. Нѣхто не мôгъ здати собѣ справы, що се сколило ся, кождый ходивъ запомороченый а не можучи опамятати ся зъ тои шкандальнои ворожнѣ, кождый йшовъ теперь осôбнякомъ, дивлячись оденъ на другого вовкомъ. Во всѣхъ вгрызлась зневѣра въ народну роботу, оспалôсть и апатія налягли надъ Шенандорскою кольонією. Здавало ся, що Русины въ Shenandoah, нѣколи не опамятають ся по тôмъ весѣлю и не вытверезѣють въ тои дурійки, якою напували ихъ импортованѝ

„SVOBODA"
(LIBERTY.)
Weekly Paper.

The only Russian political Newspaper published in this Country; circulating in all parts of the United States and Canada, wherever the Russian language is spoken.

Published every Thursday at Mt. CARMEL, PA. by the „SVOBODA" Publishing Co.

All comunications should be addressed to:

„Svoboda"
Mt. CARMEL, PA.
P. O. Box 13.

Предплата рôчна 2.00
До старого краю........ 3.00

Всѣ дописи и грошѣ просимъ высылати пôдъ адресу:

To „SVOBODA"
P. O. Box 13. — Mt. CARMEL, PA.

НАША ГАЗЕТА ВЫХОДИТЬ ЩО ТЫЖДНЯ ВЪ ЧЕТВЕРЪ.

Entered the post office at Mt. Carmel, Pa. as second class mail matter.

(Продовженє зô стороны першои)

IV Вôйско

Бачилисьмо, що вже въ первѣснôмъ бытѣ кольоніи беспеченьство и спокôй спочивали въ разѣ потребы въ вооруженю горожанъ самыхъ. Въ часѣ вôйны о вызвôль зъ пôдъ Англіи, треваючои 7 лѣтъ, повстала армія мѣсцева и затягнена зъ загряницѣ. Але заразъ по вôйнѣ высказавъ Юрій Вашингтонъ ту велику правду: „стале вôйско єсть внутрѣшнымъ неприятелемъ свободы, служить найчастѣйше до покореня свободы горожаньскои.

Всѣ патріоты и мужѣ стану згодили ся на то и для того першій конгресъ Спол. Державъ выголосивъ засаду „спокою и немѣшаня ся въ чужѣ справы." Стале вôйско ограничено до минимумъ конечнои потребы обсаджуваня твердинь пôдъ зарядомъ правительства звязкового, забеспеченє добра и спокою публичного внутрѣшного старають ся громады за помочію организованои милиціи.

V. Свобода прасы.

Американцѣ, оцѣняючи свободу слова и переконань, надають велике значѣнє свободѣ прасы. Письмо уважають за одиноке средство до вôдбитя чувствъ, мыслей и понятій суспôльности, за могучій голосъ осуду публичного, за одиноке средство свобôдного розвою науки и промыслу въ усѣхъ напрямахъ.

По всѣхъ краяхъ цивилізованыхъ узнано значѣнє свободы прасы; всюды майже знесено цензуру правительственну и церковну, але власть правительствена для хороненя свого вплыву и поваги ограничила була свободу сотками законовъ карныхъ; вôльно тамъ писати всьо, що лишь не єсть противъ власти правительственнои. Знаємо, кôлько выдавцѣвъ и авторовъ въ Нѣмеччинѣ и другихъ краяхъ покутує по вязницяхъ за свои думки — нѣбы за то, що образили маєстать цѣсарскій. Лишь Россія на ганьбу цѣлому племени славянскому стоить особнякомъ вôдъ другихъ державъ. Тамъ всяку и найлѣпшу думку, котра лишь противить ся намѣрамъ здеморализованого чиновничества, караєсь заставленемъ письма або вязницею.

Ту свобода прасы єсть якъ найцѣнковитшою. Не вôльно лишь безкарно кривдити нѣкого на славѣ або маєтку черезъ неуважденну обмову. Свобода особиста въ загалѣ сягає такъ далеко, що вôльно робити всьо то, що не обмежає свободы другихъ и не наносить шкоды имъ. Вôльно робити всьо, що єсть благороднымъ, добрымъ и пожиточнымъ.

Такою має бути правдива свобода.

Коротко — о скôлько се можна було — зъобразилисьмо понятія вôдносины, середъ котрыхъ приходить ся жити людямъ въ Европѣ, якъ також понятія и институціи суспôльности тои державы, въ котрôй живемо. Дивно. Всюды однакôй люде, та не всюды тѣ самѣ обовязки и права. Тамъ несчисленнѣ массы бѣдного народу, передъ котрыми замкненѣ ворота до людскихъ правъ, гинуть пôдъ тягаромъ найрôжнороднѣйшихъ обовязкôвъ — ту безъ нихъ свобôдный, кождому приступъ до щастя. Шануйте проте, Русины родимцѣ, свобôдній институціи того краю и користайте зъ свободы, котру намъ выбороли люде великихъ идей, теплого серця, горячои любви. Замѣтьте до того, до чого прямує цѣла людскôсть: до независимости и щастя кождого чоловѣка!

(Переробка зъ польского.)

ВѢСТИ ЗЪ АМЕРИКИ.

Plymouth, Pa.

Гадавъ бы хто, що наши Русины, беруть ся до органѣзаціи и бізнесу лишь на кôлькохъ плейсахъ, а ихъ скрôзь знайти можна и всѣ они силкъ такъ гарбають ся на верхъ. Осьъ ч. Петро Касенчакъ просить насъ помѣстити въ нашой „Свободѣ" деякѣ зъ ихъ мѣсточка Plymouth, Pa. въ котрои выходить, що въ мѣсточку семъ є до 500 Русинôвъ галицкихъ и угорскихъ, помѣжъ котрыми єсть аж 6 „бізнесменôвъ." И такъ 4 Русинôвъ тримає сальоны, а двохъ мясарню, або якъ тутъ зъуть зъ англійска „бучернѣ." Имена тыхъ перныхъ суть: 1) К. Селевачь, 2) И. Дворожнякъ, 3) М. Кичура, 4) М. Ярещакъ. Бучернѣ мають М. Петрилякъ и В. Загора. Дальше пише ч. П. Касенчакъ, що Русины зъ Plymouth, належать до церкви въ Kingston, Pa. та що добре, бо роблять по 5 днѣвъ въ тыждни по 8 годинъ. — Мы зъ свои стороны додамо, що здало бы ся, щобы Русины зъ Plymouth, попри бізнесъ и роботу и за свою газету „Свободу" не забывали, але бізнесмены помѣщали въ нѣй свои адвертайзменты, другѣ люде бодай сѣ читали и ширили єѣ помѣжъ знакомыми. Ровножъ не чути нѣчого о тôмъ, щобы люде зъ Plymouth, або Kingston, до „Союза" належали, а предѣнь то наше товариство руске и людей неналежачихъ не до жадной органѣзаціи такъ на одномъ якъ и другомъ плейсѣ мусить бути доволь. Сподѣємось, що невдовзѣ и з тыхъ двохъ мѣсцевостей учуємо вôдрадну вѣсть о численнôмъ приступленю до „Союза" и читаню нашои „Свободы."

ВѢСТИ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

Зъ Руси Галицкои.

Днѣ 12. н. ст. новембра 1897.

Що чувати на Руси?

Нема гаразду на рускôй земли и не вгадати чи коли лѣпшй часы настануть для насъ! Въ старôмъ краю бѣда велика! И то не лише нужда матеріяльна, голодъ и недостатокъ, але и тяжке лихо для маючихъ людей. Русинôвъ переслѣдують и на своѣй рôдной батькôвщинѣ, не вôльно Русинови Русиномъ бути. Длятого не дивниця, що руске житє такъ пиняво поступає впередъ. Вôдъ послѣднихъ выборôвъ до вѣденьскои рады державнои (въ мѣсяцѣ марти) якось притихло межи Русинами. Пошли довгѣ процесы повыборчѣ. Въ чекали, що зъ того выйде? Справедливость побѣдила! Процесы выказали, що тѣ рускѣ люде, свѣтскѣ и духовнѣ, котрыхъ польска сторона подчасъ выборôвъ тягала по кримналахъ, що они нѣчого не виннѣ. На тыхъ процесахъ зôйшло цѣле лѣто, але еще не покончили ся. Власно теперь вôдбуває ся щось трийцятый зъ ряду судовый процесъ и то въ Самборѣ. Тамъ обжаловує прокураторъ (публичный оскаржитель) 72-охъ мѣщанъ зъ мѣста Комарна. Всѣ обжалованѣ за выборы, коли то рускѣ мѣщане за шахрайства при выборѣ посла до рады державнои потурбовали троха (вôнъ выйшовъ здоровѣсенькій!) тамошнного бурмістра Поляка доктора Якліньского, екомона Трояна и полісмена Гната Мазура. Обжалованыхъ боронять шѣсть адвокатôвъ Русинôвъ безкорисно, а росправа потреває зо два тыжднѣ. Чи се буде послѣдный процесъ, не вгадаємо, може ще не всѣ покончені.

Першого листопада мали наши Русины велике вѣче у Львовѣ, где мѣжъ иншими мала бути бесѣда о процесахъ выборчихъ. Коли однакъ той мітинґъ заборонено то иншѣ чотыри львôвскѣ Русины скликали новый мітингъ на 5-ого, выпустили зъ програмы мітингу тѣ небеспечнѣ „процесы повыборчѣ" и поліція позволила. У насъ бачите вже таке погане право, що на скликане мітингу треба поліцейского дозволу. Зôбрало ся въ сали львôвского „Народного Дому" народу зо двѣ тысячки зô всѣхъ сторонъ старого краю. — Проводивъ на мітингу адвокатъ д-ръ Олесницкій зô Стрыя, дужо славный и дѣяльный Русинъ. Найперше говоривъ львôвскій адвокатъ д-ръ Константинъ Левицкій про всѣляку бѣду нашихъ хлопôвъ. По тôмъ промовляло надъ тою справою кôлька бесѣдникôвъ, а дальше наступивъ рефератъ бувшого руского посла и найзнатнѣйшого проводника Русинôвъ Юліяна Романчука. Сей бесѣдникъ говоривъ про політичне положенє Русинôвъ. Але єму вже не дали договорити, бо ледви зачавъ, то вставъ комісаръ поліціи Янкевичь (родомъ Русинъ, але перекôнчикъ, приставъ до полякôвъ) и розвязавъ мітингъ. — Се найновѣйшій у насъ звѣстки. Бьють, тай плакати не дають... Погляньмо: що дѣє ся у Вѣдни?

Що порабляє ґрафъ Бадені?

У Вѣдни теперь кипить наче въ пеклѣ. Теперѣшна рада державна, то чисте пекло Зъ одного боку правительство (урядъ цѣсарскій, міністри), котре опирає ся на Полякахъ и Чехахъ, зъ другого боку Нѣмцѣ. Ґрафъ Бадені роздражнивъ Нѣмцѣвъ. Якъ може дехто зъ васъ и знає, то въ тôмъ краю, котрый называє ся Чехія, живуть поспôлу Нѣмцѣ и Чехи, Чехôвъ є тамъ троха бôльше. А живуть они вôдъ себе окремо, не такъ въ сумѣшь, якъ Русины и Поляки, хочь за те и далеко гôрше ненавидять себе взаимно. Колись робили Чехи бучу у Вѣдни, ґрафъ Бадені хотѣвъ бути хитрый (якъ колись въ Галичинѣ зъ Русинами) и приєднати Чехôвъ. Обѣцявъ богато для нихъ зробити, але они не вдоволили ся обѣцянками (якъ колись нашѣ Русины) и казали платити „готовкою". Отже ґрафъ Бадені давъ имъ найперше такъ званѣ „языковѣ роспоряджения." Вôнъ постановивъ, що въ цѣлôмъ краю Чехіи має ческій языкъ мати рôвнѣ права зъ нѣмецкимъ и всѣ урядники мають умѣти такъ добре по чески якъ и по нѣмецки. Нѣмцѣ на то въ крикъ, они не хотять учити ся ческои мовы, кажуть, що ческа мова для нихъ не потрѣбна, они живуть самѣ въ своихъ повѣтахъ, де анѣ слыху анѣ дыху за Чехôвъ. Се було ще на весну, вôдъ того часу нема спокою въ радѣ державнôй. Зъ початкомъ червия (юнія) замкнувъ ґрафъ Бадені парляментъ, гадавъ собѣ чи черезъ лѣто не успокоять ся? Та куды тамъ, теперь бѣда ще гôрша. Шѣсть недѣль минуло зовсѣмъ безъ хôсна, бо Нѣмцѣ не дають радити, роблять такѣ крики и галабурды, що такого ще на свѣтѣ не бувало. Нѣмцѣ вносили вже въ радѣ державнôй кôлька оскаржень противъ ґрафа Баденього за тѣ „языковѣ роспоряджения", за заборону мітингу въ мѣстѣ Еґеръ въ чехіи и т. д. Але Бадені приєднавъ собѣ бôльшость послôвъ и нѣчо собѣ зъ усего не робить. Кажуть також, що нашъ цѣсаръ дуже єго любить и длятого такъ довго вôнъ тримає ся. Щобы поставити міністра въ оскарженє, якъ міністеръ зробивъ самовôльно, то до того треба двѣ третины голосôвъ въ радѣ державнôй, отже на всѣхъ 425 послôвъ мусять 284 послôвъ бути за оскарженемъ. Тымчасомъ за Баденімъ стоить около 200 послôвъ твердо (Поляки, Чехи, Хорваты, Словѣнцѣ, нашѣ правительственнѣ Русины, клерикальнѣ Нѣмцѣ, Италіянцѣ и Румуны. Противъ него идуть майже всѣ Нѣмцѣ, соціялисты и горстка независимыхъ Русинôвъ (3) и Полякôвъ (8). Всѣхъ разомъ буде зо 150 голосôвъ. А решта послôвъ по серединѣ; они звычайно втѣкають, якъ прійде до голосованя. Отъ тому Бадені ще и доси держить ся на мѣсци міністра президента (найстаршого цѣсарского урядника), длятого и рада державна (она за кождый день коштує щось шѣсть тысячокъ гульденôвъ) доси нѣчо не зробила и дурно сидять послы вôдъ семи недѣль. Ґрафъ Бадені хоче знову перехитрити другого. Вôнъ чекає чи не наскучить ся Нѣмцямъ опозиція и чи не перестануть єму робити накости? Тымчасомъ Нѣмцѣ не перестають. Отъ передвчера внѣсъ кн. посолъ Окуневскій оскарженє за надъужитя при выборахъ. Знову нова журба для ґрафа Баденього и єго кумпаніи. „На двоє баба ворожила" — кажуть нашѣ люде, то само и тутъ можна сказати.

Нова руска газета.

Вôдъ нового року зачне у Львовѣ выходити нова руска газета. Она буде выходити, книжками, кождого мѣсяця по однôй, кожда книжка въ великомъ форматѣ, найменше по 100 картокъ друку. Руске наукове товариство имени Тараса Шевченка (нашого найбôльшого поета) постановило выдавати ту газету и она буде называти ся „Літературно-науковый Вістник." Редакторами тои газеты будуть такѣ люде: Михайло Грушевскій, д-ръ Иванъ Франко, Осипъ Маковей и Александеръ Борковскій. Нова газета заповѣдає ся дуже гарно и величаво. Въ нѣй будуть друковати ся всѣлякѣ рѣчи зъ руского и зъ чужого житя и літературы, дальше рѣчи науковѣ и глядъ культурного житя всѣхъ народôвъ. На рôкъ буде коштувати 8 гульденôвъ, на пôвъ року 5 гульденôвъ въ нашихъ грошахъ. Выходити буде у Львовѣ при улици академичнôй 8 и перша книжка выйде вже пôдъ конець сего року. Хто зъ американьскихъ Русинôвъ радъ бы знати дещо зъ своєи літературы (пис-

---

просвѣтителѣ. А интелігенція тота, що приволѣкла ся зъ краю просвѣчати темного менчого брата, завела собѣ такій скаженый танецъ па хлопскихъ каркахъ и такъ повыдоптувала своими медведжими лабамя першій гарнй завязки народнои организаціи, що наслѣдки того дають ся и нынѣ вôдчувати. Згадати тôлько треба, що по кольоніяхъ тыхъ, де були тѣ сторы, позасѣдали хмарою жиды, а корыстаючи зъ загальнои зневѣры въ своихъ, высысали зъ нашихъ людей тяжку кервавицю и нынѣ они стали тысячными панами за рускѣ грошѣ.

Та Русины въ Шенандоа таки не упали на духу. Коли тая рана, яку задали имъ ихъ власнѣ люде, по трохи загоювала ся, стали и они протирати очи, навченѣ гôркимъ досвѣдомъ и стали они шукати силы и помочи въ себе самыхъ и своимъ простымъ розумомъ вчити ся вôдъ другихъ народностей организувати ся. Нынѣ хоть не такъ выглядає руска кольонія въ Шенандоа, якою повинна бути, колибъ йшла природнымъ розвоємъ та все жь послѣдными часами поступила на передъ и єсть надѣя, що стане знову на высокôмъ степени якъ се пристало на першу руску кольонію. Одного лишь треба Шенандорскимъ Русинамъ: єдности и любови.

Вôдъ року 1892 ажь до тепер есть тамъ священникомъ о. Корнилій Лаврившинъ.

Руска кольонія въ Shenandoah, числить нынѣ до 1500 душъ, зъ тыхъ до 500 Русинôвъ угорскихъ. До тои кольоніи належать ще слѣдуючѣ плейзы, вôддаленѣ вôдъ себе 2-3 англійскѣ милѣ: William Penn, Yatesville St., Nicholas, Wigans Lanigens, Gilberton, Mahanoy Plane, Pa. Frakeville, Girardville, Lost Creek, Bronsville.

Рускѣ робôтники занятѣ при выдобуваню вугля, та дуже мало зъ нихъ працює пôдъ землею, майже всѣ на верхи и то богато зъ нихъ перебирає вугле вôдъ камѣня. Выпадки смерти пôдъ землею суть ту рѣдшѣ та помимо того вôдъ часу заснованя парохіи ажь по нынѣшный день, похороненыхъ тамъ було 90 людей, що згинули при роботѣ. Число се выдасть ся тому таке велике, бо коли въ Америцѣ ще церквей не було, привожено тодѣ мерцѣвъ зъ другихъ кольоній.

I. БРАТСТВА СПОМАГАЮЧѢ СВОИХЪ ЧЛЕНОВЪ НА СЛУЧАЙ СЛАБОСТИ СУТЬ СЛѢДУЮЧѢ:

1) Братство св. О. Николая, засноване въ р. 1884, числить 120 членôвъ. Єсть се перше руске товариство въ Америцѣ, заложене ще о. Ив. Воляньскимъ.

2) Братство св. Арх. Михаила, засноване 1889 р., числить 105 членôвъ.

3) Братство св. А.А. Петра и Павла, засноване 1892 р., числить 80 членôвъ.

4) Братство св. А.А. Петра и Павла, засноване 1894 р., числить 50 членôвъ.

5) Братство св. Пророка Илін, засноване 1896 р., числить 30 членôвъ.

Послѣднѣ два Братства суть въ Mahanoy Plane, Pa.

II. ТОВАРИСТВА ПРОСВѢТНѢ:

1) Читальня, заснована ще була въ р. 1887, до котрои п. Кость Паньковскій зô Львова подарувавъ цѣлу свою библіотеку, та въ р. 1891 читальня упала а книжки Богъ знає куды дѣли ся. Въ р. 1897 читальня вôджила на ново и числить 38 членôвъ.

2) Школа. Пôдчасъ вакацій дѣти ходять до неи щоденно, а коли єсть англійска школа то лишь три разы тыжднево вôдъ г. 5 до 7. Дѣтей, котрыхъ ходить до 30, вчить мѣсцевый дякъ.

3) Банда на дутыхъ инструментахъ, заснована 1894 р., належить до неи 19 хлопцѣвъ.

4) Въ р. 1894 засновано „політичный демократ. клюбъ," до котрого належить до 85 членôвъ, що суть вже амарикаиьскими горожанами, а 35 має лишь першій амер. папери.

III. ГАНДЕЛЬ:

1) Рускихъ готельникôвъ-сальонистôвъ єсть 5.
2) Сторôвъ 2.
3) Продажь мяса 1.
4) Предпріємця похоронôвъ 1.
5) Голяръ 1.

IV. ВЛАСНОСТЬ ГРОМАДСКА И ПРИВАТНА.

1) Власнôсть церковна (церковь, дôмъ приходскій и цвинтарь) вартости 15 тысячь.

2) Власностей приватныхъ въ самôмъ Shenandoah єсть чотыри, вартости $12.000, а въ Mahanoy Plane має свои домы трехъ, варт. $10.000.

ДО СЕСТРЫ.

Сестро мила, сестро люба
Чомъ не обôзвешь ся?
Не дашь вѣстки хочь малои,
Якъ тобѣ ведеть ся?

Чи живешь ще, чи умерла,
(Не дай Боже того)
Чи щаслива, чи горюєшь,
Терпишь лиха много?

Обôзвись!... твôй братъ пытаєсь,
Що гень за морями,
Обôзвись хочь однымъ словомъ
Най му легче стане.

Бо вôнъ въ чужôй сторононьцѣ
Далекôй краинѣ,
Побиваєсь мовъ пташина
У тѣсной клѣтчинѣ.

Чужѣ люде коло него
Чужа всюды мова,
Нема дъ кому промовити
И одного слова.

Нема дъ кому промовити,
Зъ кимъ повеселитись,
Нѣ въ тяжкую житя хвилю
Зъ горемъ подѣлитись.

Нема кому у суботу
Головоньки змыти,
Нема кому кучерикôвъ
Чесати, пестити.

Нема кому у очицѣ
Глянути глубоко
Ажь до душѣ, ажь до серця
Приязно, солодко.

Нема кому въ лѣтный вечѣръ
Гладити по личку,
Нѣ кому поцѣлувати
Такъ якъ ты сестричко...

Обôзви-жь ся, не цурай ся
Брата молодого,
Най не вяне, най не тужить
За сестричковъ своиовъ.

БОЙКО.

меньства) нехай не залишить доброи нагоды и запише собѣ ту нову газету. Але тутъ мусимо сказати, що ся газета або журналъ не для кождого буде надавати ся, а тôлько для больше образованыхъ, що мають сяку-таку науку, або якъ зъ учена говорить ся, є интелігентнй. Одно добре, що нашй сердеги Русины здобули ся разъ на таку газету. Въ слѣдуючôмъ роцѣ мине сто лѣтъ, якъ выйшла на Украинѣ (пôдъ панованемъ цара россійского) перша руска книжка въ живôй народнôй мовѣ, въ 100 лѣтъ познѣйше починає у Львовѣ выходити сей журналъ..... Годѣ було красше звеличити столѣтну рôчницю! — Нашому товариству имени Шевченка належить ся честь за те!

Осипъ Рафаловичъ.

НОВИНКИ.

Судьба емігрантôвъ.

Зъ Бразиліи, того обѣцяного раю, повертають що разъ частѣйше поодинокй родины, котрымъ изъ збутои за безцѣнъ своеи працѣ лишило ся гроша на подорожь назадъ, а кленуть ту годину, коли тамтуда выбрались, та радй, що зъ душею опинились назадъ въ своимъ краю. — Дня 4-го м. м. прибувъ до Тернополя значнѣйшій транспортъ емігрантôвъ зъ Тернопольщины, провадженый пôдъ ескортою полѣцаѣвъ зъ Вѣдня до послѣднои стаціи ихъ выѣзданя. На дворци въ Тернополи мусѣли причѣпити одинъ вагонъ больше. Хочь повернувшй нѣчого не мають то прецѣнь лекше тутъ вôдотхнули: „Тамъ — повѣдають — дожидала насъ нехибна голодова смерть. Заробкôвъ нѣякихъ, а живность дорога, земля лукава, а пôдсоне немилосердне. Родить лишь по горахъ, а понизше горъ хочь и зôйде що, та не довго и повеселить око, опосля десь щезає, пôдточене певно всѣлякими насѣкомыми. Насѣкомй живцемъ розточують людей, коли добгануть ся до тѣла. Впивають ся заразъ глубоко, що ажъ вырѣзовати треба. Люде, що пустились туды безъ гроша, спустивши ся на дожидаючй ихъ скарбы бразилійскй, гинуть зъ голоду, и новыхъ вôдъ трупôвъ нашихъ є доси вже ажъ три цвинтарѣ. А по-надъ все докучує ще напасть, яку часто приходить ся поносити вôдъ нападôвъ дикунôвъ.“ И не оденъ господаръ, котрый перше двора и не видѣвъ, теперь радый, що стає на службу за ординарію...

— Въ Chicago, Ill. завязалось товариство Хиничкôвъ, котре поставило собѣ за цѣль выборота права голосованя своимъ еднôвбрятамъ, котрй зъамериканѣзувались.

— Нашъ дописуватель, Майфільдчанинъ доносить намъ, що дня 13. новембра вôдбувъ ся въ Mayfield, Pa. баль въ школьнôй гали на доходъ церкви. Хлопцѣ забавляли ся жваво до пôзноп ночи.

Два тыжднѣ тому назадъ повставъ тамъ огонь зъ незнаноп причины въ компанічнôмъ домѣ, де мешкали нашй люде, котрй ледви зъ житемъ змогли уратовати ся. Оденъ зъ мешканцѣвъ, именемъ Веселый спаливъ ся на уголь, бо якъ кажуть лѣгъ напитый спати а коли выбухъ огонь не пробудивъ ся и такъ марно згинувъ.

Непорядки въ австрійскомъ парляментѣ

Вже не разъ и не два лучились скандалы въ австрійскôй радѣ державнôй у Вѣдни, а ie такого якій лучивъ ся дня 26. нов. не було що здає ся нѣколи. Сейчасъ при вступѣ до салѣ парляменту привитали опозиційнй послы президента Абрагамовича криками: „зрадникъ, злочинецъ выноси ся“ и т. д. Кромѣ того колькохъ зъ нихъ хотѣли президента бити, та подерли урядовй неперы. Не могучи успокоити при помочи парляментарнои прислуги розяреныхъ „вôтцѣвъ народу“ — завôзвавъ през. полісменôвъ, котрй числомъ 70 люда повыкидали горячѣйшихъ на улицю, при чѣмъ не обôйшлось безъ штурханцѣвъ и кулакôвъ такъ зъ однои стороны якъ и другои. Вечеромъ того-жъ самого дня приклонники повыкидували зъ парляменту пословъ, демонстрували по улицахъ, но хотяй всѣ майже вечѣрнй газеты поконфѣсковано и выкликано до утихомиреня полицію и войско — все вôдбулось безъ жадныхъ важнѣйшихъ наслѣдкôвъ.

Русины въ Mayfield, держать ся.

При послѣдныхъ выборахъ до повѣту Русины держали ся купки и тому здобули для себе не мале поважане. Невдовзѣ нає тамъ достати почту Алек. Шлянта — Щасть Боже щирому Русинови!

— Якъ жіє ся нашимъ Русинамъ на Угорщинѣ, читаємъ въ газетѣ угорскôй „Наука“ ч. 13. зъ д. 9. октобра с. р. слѣдуюче: У насъ дуже тяжко, порція велика. Который газда мае земльовои порціи 3—4 золотѣ то 26—27 золотыхъ платить, бо и у канцеларіи жиды сидять, канцелярія жидувска у насъ, газды мало такого, абы мавъ свою корову, тай свѣ быки, лишь жидувскѣ: пожене у полонину быки, треба платити за нѣ дать 5 зол. за одну вушю 30 бо полонины не маеме.

У насъ такѣ мѣзернѣ суть, что и еще коблину попови негодни выплатити, земля дуже пуста, камениста, млакувата, дебрѣ великѣ, и еще и хащѣ, не є изъ чего и хижу учинити, заробку не є, люде дуже бѣднѣ, легинѣ уже не женятся, до 27—30 годовъ, не є съ чего жити, и садовины мало є, дуже менѣ жаль было, коли нашъ сусѣдъ Федуръ доставъ за яблыка 40—50 золотыхъ, а у насъ и ѣсти не є, казавъ я няньови чому нашъ дѣдо не садивъ яблонѣ, кобы были хоть вы садили уже бы былиеме мали, но я уже собѣ сажу и скѣпити помалы знаю, бо маю уже присады, что мають 4-ри годы и якѣсь зародили, такъ гадаю что уже доста маю, и тай просиме васъ, пишѣтъ вамъ якъ треба садовину садити, скѣпити, я дуже люблю читати „Науку“ и братъ Михаилъ, и братъ Юръ, и няньо, ниньо лишь не видить, если можете май великими буквами писати, абы и старѣ люде могли читати, у насъ и ремесла не є де ся научити, ажъ и хотѣвъ бы человѣкъ.

— Генералъ Gomez и офіцеры повстаньчого войска на Кубѣ выдали справозданє, зъ котрого выходить, що Ишпанцѣ знищили мастки на суму 77 міліонôвъ долярôвъ. Помѣжь иншими подає се справозданє, що Ишпанцѣ спалили 150,000 домôвъ вартости $15.000.000, понищили овочевй, пальмовй и другй дерева вартости 16 міліон. долярôвъ, забили 2.000.000 штукъ худобы вартости 30 міліон. и спалили поля тютюновй вартости 5 міліон. доляр. Людей не беручихъ въ войнѣ участи забили они 115.000, мѣжь котрыми було значно число старцѣвъ, жѣнокъ и дѣтей. Треба знати, що тутъ не враховано втратъ, якй понесли властителѣ цукровень и плянтацій тростины цукровои. Справдѣ велика вина спадає на Ишпанцѣвъ за все тое, если лишь десята часть зъ того єсть правдою, они выкликали туяю вôйну своими не людскими поступками.

— Въ St. Joseph, Mo. вôдбуло ся недавно цѣкаве вѣнчанє. Молодый John Overtor, числивъ лишь 100 лѣтъ и оденъ мѣсяць житя, мѣжь тымъ якъ его нареченою була 77 лѣтна вдова. M. Henderson. Здає ся, що сеся пара „збітувала“ всякй другй „молодй“ пары.

— Найновѣйшй телеграмы зъ Вѣдня доносять, що графъ Бадені зрезиґнувавъ зъ президентуры міністрôвъ, а на его мѣсце покликавъ цѣсарь Гавча, бувшого міністра просвѣты и поручивъ ему утворити новый кабинетъ. Чи се вспокоить розярену опозицію — побачимо.

Вѣсти робôтничй.

— Altoona, Pa. Дня 23. новембра вôдбула ся ту конвенція майнерôвъ при мягкôмъ углю, на котру явило ся 100 делеґатôвъ представляючи 100,000 майнерôвъ. Конвенція була скликана въ цѣли основаня организаціи, до котрои малибъ належати майнеры зъ цѣлои Пенсильваніи, якъ также обговорювано тамъ справу можливого страйку, котрый може повстати въ мѣсяцю январъ, если компаністы дудуть хотѣти знижити платню. Принято также острй резолюціи противъ Пітсбурского судіѣ White, котрый всякй сварнѣ мѣжь робôтниками а компаністами полагоджує въ користь компаністôвъ, хотяй бы жаданя робôтникôвъ були найсправедлившй.

— Iron Mountain, Mich. Въ 5 копальняхъ вугля въ тôй околици пôдвысшуть 2,000 вуглярамъ платню о 10 прц. зъ днемъ 1. януарія. Бракъ тамъ майнерôвъ и робота має йти черезъ цѣлу зиму.

— Youngstown, O. Въ Bessemer Limestone Co, Carbon Limestone Co. и иншихъ рукодѣльняхъ въ котрыхъ выпалюють вапно, зъ днемъ 1. дец. пôдвысшено платню о 20 прц.

— East Liverpool, O. Ту оповѣщено, що за починомъ банковои фѣрмы J. P. Morgan & Co. зъ Ню Йорку мають злучити ся въ трустъ 15 фабрыкъ, въ котрыхъ выробляють ся руры каналовй. Вартôсть тыхъ фабрыкъ оцѣнена на 27 и пôвъ міліона дол.

— Minneapolis, Minn. Въ сталевыхъ и желѣзныхъ рукодѣльняхъ въ Columbia Heights, роспочали робити 300 робôтникôвъ а зъ весною знайде тамъ роботу 200 больше робôтникôвъ, бо фабрыка має розширитись.

— New Castle, Pa. Страйкъ робôтникôвъ затрудненыхъ при уличныхъ карахъ закôнчивъ ся, бо компанія згодила ся платити по 15 цнт. за годину.

— По всѣхъ камѣноломахъ въ повѣтѣ Mercer пôдвысшено платню о 10 проц.

— На конвенціи въ Altoon-ѣ, о котрôй споминка высше, выголосивъ замѣчательну мову Ratchford, през. уніи майнерôвъ. Сказавъ, що лишь тогды можна раховати на успѣхъ страйку, если бы на даный знакъ всѣ 350,000 майнерôвъ пенсильваніи застановили роботу рôвночасно. Хотяй въ остатнôмъ страйку брали участь около 400,000 майнерôвъ, то не мôгъ вôнъ бути успѣшнымъ, если застановлене роботы не вôдбуло ся всюды рôвночасно. На тôй конвенціи запроваджено также податокъ 8 цт. мѣсячно на робôтника и подѣлено цѣлу Пенсильванію на 7 робôтничихъ дистриктôвъ для яснѣйшого перегляду въ дѣловодствѣ уніи.

— New York. 200 робôтникôвъ занятыхъ укладанемъ шинъ на 2 улици застралковали, бо не доставали правильно свои заплаты.

— Connellsville, Pa. Торговля коксомъ збольшила ся, минувшого тыждня зъ 18,508 пецôвъ дымило ся въ 14,942.

— Terre Hante, Ind. 500 майнерôвъ въ Hymera и Star City, застрайковали, бо властителѣ копалень не хотѣли запровадити решетъ зъ ¾ цалевыми очками, черезъ котрй мае переходити вугле.

— Joliet, Ill. Мѣжь майнерами а компаніcтами прийшло до порозумѣня, въ наслѣдокъ чого роспочалось робити по всѣхъ майнахъ въ пôвнôчнôй части стейту Иллинойсъ.

— Bellefonte, Pa. Въ повѣтѣ Clearfield, и по копальняхъ Inow Shoe, велика бѣда мѣжь тамошными майнерами, бо робячи лишь по половинѣ часу не можуть заробити навѣть на удержане свое.

— Coal City, Ill. Въ околици Wilmington, страйкъ закôнченый. Около 30,000 майнерôвъ вернули до роботы осягнувши 77½ цт.

— Pittsburg, Pa. Русины тутешнй справляють теперь за порядкомъ кермешѣ, бо фабрыка Olioer Wire Co., въ котрôй щось направляе ся, замкнена. Якъ довго то потреває, не знати. Декотрй кажуть, що ажъ зъ новымъ рокомъ зачне робити. Особливо молодй хлопцѣ ходять смутнй, бо зайшла „пилипôвка“ тай трудно о весѣлє.

— Chicago, Ill. По копальняхъ въ пôвнôчнôй части державы Иллинойсъ страйкъ ще не полагоджено, бо компаністы хочуть згодити ся лишь на платню о 4 цт. за тону меншу, хкъ жадають робôтники.

— Duquesne, Pa. Въ тôй околици робота йде дуже добре. Нр. 4. въ „Blast фанахъ“ карнеґого выроблено 66,000 тонъ желѣза въ мѣс. октобру. Має побудоватись дальшихъ два пецôвъ.

ГДЕ ЄСТЬ?

Хто бы знавъ, где знаходить ся Петро Гальчакъ, родомъ зъ Климкôвки, Галичина — най буде ласкавый написати о тôмъ на адресу:

THEODOR SPIWAK
CALUMET, PA.
Westmoreland Co.

Непрошені опѣкуны „несчастныхъ" переселенцевъ.

(Вôдповѣдь „Галичанинови".)

Въ старокраєвôй газетѣ „Галичанинъ" зъ дня 28. окт. (9. нояб.) 1897 р. ч. 245 вычитавъ я слѣдующу новинку:

„Плохо дѣлають въ Америцѣ. Отъ нѣкотораго времени жалуются наши несчастныя переселенцы въ Америцѣ на великое сдирство своими священниками за церковныи требы, называя ихъ священниками „Моисеева закона", ибо — „хотя они себе русскими зовутъ, но больше торгуются чѣмъ жиды". Жалобы такіи получила канцелярія Общества им. Мих. Качковского изъ Mr. Keesport, Shamokin въ Пенсильваніи и Jersey City (Nev. York), (?) гдѣ за крещеніе дитяты требують 5—10 доляровъ (12—24 зр.) а за похороны 15—25 дол. (37—72 зр.) Бѣдныи наши переселенцы ропщуть и через такое поведеніе своихъ душпастырей намѣряютъ перейти въ православіе. Якъ видно изъ тѣхъ жалôбъ, то отправившіися туда нѣкоторыи наши священники вовсе не имѣютъ на дѣли приносити духовную и народную помощь несчастнымъ нашимъ переселенцамъ, но — якъ оказуется — пошли тамъ для другои цѣли. Опомнитеся, ибо сами выйдете на томъ плохо! — X."

Цѣла повышша новинка є найподлѣйшою ложею, яку лишень чоловѣкъ безъ чести и вѣры мôгъ выдумати. — Домѣрковую ся зъ пôдъ якои красненькои твердо-православнои руки той пôдлый доносъ выйшовъ. Закимъ дѣло въ коротцѣ пояснюю, мушу высказати моє велике здивованє, що такъ поважна институція, якъ „Общество им. М. Качковского" подає такъ пôдлѣ доносы до публичнои вѣдомости и мовь бы ословнює ихъ своимъ покровительствомъ. Такъ само дивуюсь, що помѣстивъ „Галичанинъ" той пôдлый доносъ, не провѣривши докладно справы. — Въ повышшой новинцѣ „Галичанина" поданѣ суть три мѣсцевости, а именно: Mr. Keesport, Shamokin и Jersey City. О Mr. Keesport не скажу нѣчого, бо таког мѣсцевости въ Америцѣ нема, скажу лишь о Shamokin, где я есмь душпастырємъ и о Jersey City, где до теперь бувъ о. Иванъ Арданъ. — Що до Shamokin, то я побираю за требы церковнѣ лишень тое, що установила рада церковна заразъ зъ самого початку, коли я приїхавъ до Shamokin. И не лишь, що не побираю за требы цѣны установленои радою церковною о много меншои якъ подано, але звычайно платять менѣ щe менше, а дуже часто и зовсѣмъ нѣчого, понеже вôдъ часу коли я прибувъ въ Америку, суть дуже тяжкй часы для нашихъ людей. Все тое каждый зъ моихъ парафіянъ може въ каждôй хвили посвѣдчити. Тôлько що до справъ церковныхъ. — Дотычно працѣ для народу, то скажу, що вмѣсто здирства и набитя кишенѣ долярами, я за тыхъ 5 лѣтъ ту въ Америцѣ попавъ въ довги, а грошѣ тй выдавъ я не на гулятику и забаву, але на народнѣ цѣли ту въ Америцѣ.

Що до о. Ив. Ардана, то скажу тôлько, що всѣ люде, котрѣ его знають, знають его яко чоловѣка характеру чистого якъ сльоза, а що до требôвъ, то въ Jersey City, N. J. высокôсть ихъ установлена также церковною громадою, то може ще и низше якъ где инде, о чѣмъ також и тамошнѣ люде и рада церковна посвѣдчити можуть. — Дивна рѣчь, що другй, котрй кишенѣ тысячами долярôвъ набили, покупили домы ту и въ старôмъ краю, ба навѣть и Мосьла, а ту въ Америцѣ нѣчого не роблять, суть въ очахъ „Галичанина" и Об. Мих. Качковского добрй и чеснй, коли противно насъ двохъ т. є. мене и о. Ардана представлено яко дерунôвъ, людей безъ чести, та майже на здрадникôвъ народа передъ братьми въ старôмъ краю.

Дальше, не знаю чи подивляти идіотизмъ доносчика, чи „Галичанина," чи канцелярію Общ. им. Мих. Качковского, що тутешнй доляры промѣнює на краєвй ґульдены! Та-жь каждый, хоть троха мыслячій чоловѣкъ знає, що въ Америцѣ на ґульдены нѣхто не рахує, та що ту долярь має таке саме значѣнє, якъ въ краю ґульденъ. Не диповавьбымъ ся дурнымъ! А ту?... O sancta simplicitas!...

Теперь послѣдне слово пôдъ адресою Общ. им. Мих. Качковского. Если тое Общество, котре я высоко цѣню и поважаю, стоить о свое добре имя, то зволить ласкаво прислати менѣ копію листôвъ зъ пôдписами доносчикôвъ, а если суть такй люде ту, о чôмъ сумнѣваюсь, то и на нихъ найде ся право. — Що до переходу на православіе нашихъ людей, то скажу, що где нашй галицкй священники суть, тамъ анѣ нѣхто о тôмъ не подумає; якъ впрочѣмъ процвитає православіе ту въ Америцѣ видно зъ того, що якъ слухи ходять, о. Викторъ Товтъ засуспендованый православный священникъ въ Shepton, Pa., а навѣть и его братъ перший подвижникъ православія въ Америцѣ, подали прошенє до єпископа въ Пряшевѣ на Угорщинѣ, до котрого давнѣйше належали, щобы ихъ назадъ приняли на лоно гр. кат. церкви.

Порадно бы було також, щобы галицкй рускй газеты не занимали ся американьскими сплетнями, если не хочуть поважныхъ нашихъ справъ пôдкопати.

О. И. Хр. Констанкевичъ
рускій священникъ
въ Shamokin, Pa.

АНТОНІЙ ОНУЩАКЪ
214 W. Lloyd, Str.
— SHENANDOAH, PA. —
Рускій готель.

Чи вы вже люде не перестанете ходити по чужихъ готеляхъ и спомагати своими центами другй народности? Та по що шукати чужихъ богôвъ! — Дивѣть добре по Шенандорѣ, а певно знайдете свого чоловѣка, въ котрого и вино и віска и пиво и темперъ и другй добрй и все свѣжй напитки, а услуга чемна, бо все же то у Русина. А ще якій то Русинъ? Каждый его дуже добре знає. Та-жь то Антоній Онущакъ. Ну и якъ-жежь не зайдете до него? — Грѣхъ бы бувъ смертельный якъ бы вы Русины въ Шенандорѣ оминали того щирого Русина.

T. TALPASZ
ТЕОДОЗІЙ ТАЛПАШЪ
РУСКІЙ РЕСТАВРАТОРЪ
— И —
готельничій.
246 Pearl Str.
Shamokin, Pa.
Недалеко рускои плебаніи.

Добрый вечеръ друже мôй!
— Добрый вечеръ, свато!
А куда тася спишете?
— До Талпаша, брате!
* * *
Що за Талпашъ? Звідки вôнъ?
— Та-жь краянъ нашъ милий
— У него всѣ Русины
— Пôдкрѣпляють силы!...
* * *
— Що за брында й пиво тамъ!
— Обходить ся файно!
— Обслугує якъ братамъ!
— Таньо надзвычайно!

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ ГОТЕЛЬ
Д. Геренчака и Ф. Михальского.
въ **Jersey City, N. J.**
38 Green Str.

Каждый Русинъ ѣдучій зъ краю, чи до краю, або маючій яку небудь потребу въ Ню Йорку, чи околици, повиненъ вступити до того готелю, бо:

Тутъ достане найздоровшй и найтаншй напитки всякого рода.

Достане нôчлѣгъ таный, чистенькій и безпечный.

Понеже з того готелю лишь пару крокôвъ до пенсильванійского, лігайского и центральского діпа, а также діпа, злодъ стрѣтвари розходять ся по цѣлôмъ мѣстѣ и околици, якъ Newark, Bayonne и т. д.

Феры до Ню Йорку и Бруклина також пôдъ носомъ.

Въ тôмъ готелю порадять вамъ безплатно, де тану шифкарту купити, а если не знаєте, то запровадять васъ, хотьно на діпо, або на шифу, та взагалѣ дадуть всяку добру раду.

Свôй до свого — а до чужого не пхай ся. Жидôвъ оминайте зъ далека!

Въ готелю тôмъ є також прекрасна галя на мітинги, забавы и весѣля.

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ СТОРЪ НА ЦѢЛЫЙ YONKERS
Лазоря Сиротяка,
48 Washington str.
YONKERS, N. Y.

Хто не знає Лазоря Сиротяка? Вôнъ має красно заряженый сторъ, гросерню и бучерню. Посылає грошѣ до старого краю на всѣ части свѣта, скоро, таньо и безпечно. Продає такожъ шифкарты на всѣ лініи. Хто изъ землякôвъ хотѣвъ бы вôдъѣхати до старого краю, нехай зайде по дорозѣ до Сиротяка и купить собѣ шифкарту у него а вôнъ вôдпровадить его ажь на шифъ.

Не треба давати ся здерати жидôвскимъ агентамъ по Ню Йорку? Идѣть до свого!

THOMAS A. ULIACKAS & JOSEPH RAYTKIEWICZ
436 Cherry str.
SHENANDOAH PA.

Гей темперансы, читайте! Хто зъ васъ хоче достати доброго темперу и вайсъ біръ у вутелькахъ най зайде до гуртовного складу Т. Улячка и п. Райткевича а певно не пожалує.

Ану попробуйте!

M. ROTHSCHILD,
642 E. Sunbury St.
ШАМОКИНЪ, ПА.

Великій складъ всякого рода убрань, для старшихъ и для дѣтей. Капелюхи, шапки и всякй другй рѣчи того рода въ найлѣпшôмъ ґатунку, въ низкихъ цѣнахъ.

Steam Laundry.

Маєте сорочки, ковнѣрики, маншеты и другй рѣчи до праня, то занесѣть до Mt. Carmel Steam Laundry. Вôдъ сорочки 10 цнт., вôдъ ковнѣрика 2 цнт., вôдъ маншетôвъ 4. цнт. — Офѣсъ той єсть за Righeter's-овымъ шторомъ зъ-заду.

Если хто потребує конѣ и керичи на весѣля або похороны може достати по дуже низькôй цѣнѣ у:

Robertsons Livery
West 2-nd Str.
Mt. Carmel, Pa.

J. LIACHOWICZ
(І. Ляховичъ)
425 Shamokin st.
ШАМОКИНЪ, ПА.

Польско-литевскій зегармістръ и ювілеръ

Всяки направы зегаркôвъ выконує точно, таньо и въ короткôмъ часѣ и за направу ґарантує. — Має на складѣ великій выбôръ зигаркôвъ золотыхъ и срѣбныхъ по дешевôй цѣнѣ, и за доброту кождого зигарка ґарантує.

Обручки слюбни, якъ кто купує достає въ подарунку гарный будєльк.

Стѣннй зєгары дає на выплату.

O. Murdza & Bro's
46. Second st.
MT. CARMEL, PA.
О. МУРДЗА и БРАТЪ.

Сторъ заосмотреный въ найлѣпшй товары, спроваджованй впросты зъ найперших складôвъ. — Майже всѣхъ Русинôвъ въ Mt. Carmel заосмотріює въ живности. Продає також одяга майнерскй и посылає грошѣ до старого краю таньо, точно, скоро и безпечно.

Гавріилъ Малиннякъ
Гуртовный складъ
(Wholsale)
20 Market st.
SHAMOKIN, PA.

Має завсѣгды на складѣ свѣже добре пиво въ великихъ и малыхъ бочôвкахъ зъ найлучшихъ броварôвъ, горѣвки (whiskey) и лѣкеры найлѣпшого ґатунку.

Братя! замовляйте у свого!

РЕСТАВРАЦІЯ и КАВЯРНЯ.
TROMETTERS'
(Трометтеръ)
Cor. Rock & Sunbury str.
SHAMOKIN, PA.
напротивъ National Bank.

Снѣданя, Обѣды, Вечеря.

Въ кождôмъ часѣ можна дôстати такъ горячй якъ и зимнй перекуски. Потравы прилагодженй на европейскій способъ, дуже смачно. Услуга пильна и солідна.

Особный покой для родинъ. — Найлучшй вина, пива, лікеры, віски и всѣ можливй напитки. Цѣна дуже мала.

Препоручає ся всѣмъ сю реставрацію, а передовсѣмъ прѣездшимъ.

Пишучій сей адвертайзментъ ручить за Трометтера.

Иванъ Глова.
JOHN GLOWA
(POSTMASTER)
Excelsior, Pa.

ОДИНОКІЙ СТОРЪ НА ЦѢЛЫЙ EXCESIOR.

Всякй потребнй рѣчи до житя, якъ також убраня майнерскй и звычайнй можна купити.

Посылає также грошѣ до всѣхъ частей свѣта, скоро, таньо и беспечно.

Продає шіфкарты.

Не вôдь нынѣ вже знають люде солідного предсѣдателя „Союза".

Хто хоче справити яку офѣру до свои церкви
нехай ся зверне до найсолѣднѣйшого и найлѣпшого

Руского товарства для выробу и торговлѣ ризъ церковныхъ въ Самборѣ.

ТОВАРИСТВО СЕ МАЕ У СЕБЕ НА СКЛАДѢ:

наплечники, стихари, поясы, обрусы, илитоны, фелоны, епитрахилѣ, образы, плащаницѣ, чаши, лѣхтари, хресты, хоругвы, книги церковнй и взагалѣ всякй рѣчи потребнй до ужитку церковного.

ЯКЪ НАЙДЕШЕВШИ ЦѢНЫ.

При замовленяхъ на бôльше якъ 100 злр. а. в. вôдповѣдный опустъ (рабатъ).

Всѣ рѣчи вышлеме сгисло пôсля приписôвъ гр. кат. обряду. Товаръ приходить на мѣсце призначеня найдальше за мѣсяць вôдъ часу замовленя.

Товаръ высылаесь лишь за попереднымъ присланемъ належитости, або за послѣплатою (C. O. D.).

Адресуйте такъ:

„Товариство для выробу и торговлѣ ризъ церковныхъ" въ Самборѣ,
AUSTRIA, GALICIA.

LAUER BREWING CO.
въ **READING, PA**
ЗАЛОЖЕНЫЙ **1866** року. — Выробляє 25.000 бочокъ мѣсячно.

Пиво одного зъ найбôльшихъ броварôвъ въ Pennsylvenia „LAUER BREWING CO." єсть вôльне вôдъ всякихъ примѣшокъ, и для того єсть найздоровшимъ. Завсѣгды однои и тои самои доброты и пріємного смаку и єсть спораджане пôдъ зарядомъ одного зъ найздôбнѣйшихъ и досвѣдченыхъ пивоварôвъ.

Выробляє въ найлѣпшôмъ ґатунку Porter and Lager Beer, Stock Ale, Old Brown Stout and Porter in Vaults.

Сальонѣсты и приватнй родины повиннй замавляти пиво лишень въ броварѣ:

LAUER BREWING CO.
READING, PA.

Одинока руска бучерня на цѣле мѣсто на Second str. на противъ друкарнѣ „Свободы"

Ю. Щипчика и Г. Трохановского.
въ Mt. Carmel, Pa

Въ кождôй хвили свѣже мясо всякого рода. И волове и теляче и вепрове. Ану ґаздынѣ не волочѣть ся по чужихъ — маєте своихъ!

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ ШТОРЪ
въ
ОЛИФАНТѢ ПА
ГЕОРГІЯ ХИЛЯКА
Звѣстного руского патріоты.

Есть се найлучше заосмотреный зъ всѣхъ шторôвъ во всѣ потребнй товары и всякого рода по якъ найтаньшôй цѣнѣ.

Каждый тамошный Русинъ уважаючи себе правдивымъ и цирымъ патріотомъ, най спѣшить до свого руского штору. Особенно нашй ґаздынѣ най ѣдуть громадно!

На що Юськôвъ, Шмулѣвъ спомагати? Идѣть до свого!

Читайте и уважайте.

Станѣть и огляньте возы для бучерôвъ, гросерникôвъ, гольсельникôвъ (для розвоженя пива) и розличнй другй, робленй зъ найлѣпшого матеріялу и найлѣпшои роботы.

Головне ковальство

Спеціяльно выробляють ся желѣзнй плоты, и огородженя надгробникôвъ.

J. B. Zimmerman
Cor. Independence and Market str.
SHAMOKIN, PA.

Dr. F. J. Meek
Д-ръ. МИКОЛАЙЧИКЪ
Cor. Shamokin and Chesnut str.

Одинокій лѣкарь, славный на цѣле мѣсто. Лѣчить всякй хоробы совѣстно и въ короткôмъ часѣ. Особливо незрôвнаный лѣкарь въ отравахъ положничихъ. Говорить по руски, по польски, Горячо поручаемо сего знаменитого доктора, нашимъ Русинамъ.

J. BOBKOWSKI
ПРЕДПРІЄМЦЯ ПОХОРОНОВЪ.

Выпаймає також керичи на похороны, хрестины и весѣля по дуже низкихъ цѣнахъ.

300
PEARL and MULBERRY st
SHAMOKIN PA.
Удавайте ся въ потребѣ до него.

СВОЙ ДО СВОГО
Єфремъ Лучковецъ
E. INDEPENDENCE near VINE STR.
въ Шамокинъ, Па.
— РУСКІЙ ГОТЕЛЬ. —

Чистенькій тамъ готель зъ всякими выгодами. Пиво, вино, віска, темперъ и другй напоѣ все свѣжй и найлѣпшого ґатунку. Услуга чемна и солідна. Скляни великй и малй пôсля вподобы.

Люде! Вже часъ покинути чужихъ, а пора вже себе самымъ пôдпомагати.

William D. Chmilewski,
231 E. Centre str.
SHENANDOAH, PA.

Панове сальонѣсты въ Шенадорѣ и всѣ, що хочете набути для себе віски, пиво, темперу въ бôльшôй скольскости, зайдѣть до В. Хмѣльовского и замовляйте напитки у него. — Най не зарабляють зъ васъ чужй, дайте заробити свому, божъ Хмѣльовскій честный и спредливый чоловѣкъ — „Свободу" пренумерує.

Купуйте у него!

Dr. John Szlupas
421 Penn. Ave.
SCRANTON, PA.

Знаменитый лѣкарь. Довголѣтна практика дала ему способнôсть стати добрымъ лѣкаремъ. Лѣчить успѣшно всякй пр. хоробы. Має також свою власну аптеку, въ котрôй выробляють ся дуже добрй помочни лѣкарства.

Розмовить ся по руски, литевски, по польски и по англійски. — На цѣлôй околици знають добре Шлупаса!

Учѣте ся, браты мои!
Думайте читайте,
И чужому научайтесь,
И свого не цурайтесь.
Т. Шевченко.

Всюды нѣвечить ся правда,
Всюды панує брехня,
Въ вашихъ лишь серцяхъ, о братя,
Най не повстане вона!
Ив. Франко.